

**І.С. Гаєвська студентка V курсу, магістр
науковий керівник к.б.н., доцент. Шелест З.М.
Житомирський державний технологічний університет**

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛІСОВИХ УГІДЬ, ЗАБРУДНЕНИХ РАДІОНУКЛІДАМИ ЦЕЗІЮ

Радіоактивне забруднення території аварійними викидами ЧАЕС було виявлене у вісімнадцяти областях України. Протягом 1991–1992 рр. у державному лісовому фонді було обстежено 3,2 млн. га лісових площ. З них 39 % (1,23 млн. га) мали щільність радіоактивного забруднення ґрунту ^{137}Cs понад 1 $\text{Кі}/\text{км}^2$. За межами тридцятикілометрової зони ЧАЕС внаслідок високих рівнів радіоактивного забруднення ^{137}Cs на площі 157 тис. га були заборонені всі види господарської діяльності, а на площі 1,23 млн. га господарську діяльність обмежено. Нині в Україні у зоні радіоактивного забруднення знаходиться близько 3,5 млн. га лісів. Вони виконують функцію поглиначів радіонуклідів, утримуючи їх в різних компонентах лісових екосистем та перешкоджаючи міграції забруднювачів. Одним з головних завдань на сьогодні є здійснення комплексу заходів щодо реабілітації лісових угідь. Під реабілітацією лісів потрібно розуміти поступове поновлення господарської діяльності і відновлення використання продукції лісового господарства на територіях, забруднених радіонуклідами.

Угіддя Овруцького лісництва розташовані на території Житомирської області. Дослідження радіоактивного забруднення ґрунту проводились в 1991–1992 рр. у 84 виділах. У зв'язку з тим, що в радіоактивних викидах містились два ізотопи цезію, при проведенні обстежень аналізувалося забруднення ґрунту ^{137}Cs і ^{134}Cs , а також визначався їх сумарний вміст. Дослідження показали, що щільність забруднення ґрунту ^{134}Cs не перевищувала 6 $\text{Кі}/\text{км}^2$. Забруднення ґрунтів Щільність забруднення ^{137}Cs на 60 % виділів перевищувала 15 $\text{Кі}/\text{км}^2$. Кількість виділів зі щільністю забруднення ґрунту радіонуклідами цезію в межах 5 – 10 $\text{Кі}/\text{км}^2$ становила 12 %, 10 – 15 $\text{Кі}/\text{км}^2$ – 32%, понад 15 $\text{Кі}/\text{км}^2$ – 56 %. У відповідності з чинним законодавством на 32 % обстежених угідь було обмежено лісокористування, а близько 56 % обстежених угідь лісництва були виключені з господарського користування.

Але через 27 років після аварії ситуація змінилась. ^{134}Cs має період напіврозпаду 2,06 роки. Розрахунки на основі закону радіоактивного розпаду показали, що близько 95 % даного радіоактивного елемента вже розпалося. Тому першим етапом для визначення сучасної радіаційної ситуації у лісах слід вважати-вилучення з сумарної величини щільності радіоактивного забруднення ґрунту частки, спричиненої даним радіонуклідом. На більшій частині території, що зазнали радіоактивного забруднення, основним дозоутворюючим радіонуклідом нині є ^{137}Cs , період напіврозпаду якого складає 30,17 роки. Наступним кроком у визначенні сучасної радіаційної ситуації у лісах повинні бути розрахунки зниження величини щільності радіоактивного забруднення ґрунту за рахунок фізичного розпаду ^{137}Cs . Проведені розрахунки свідчать про те, що рівень радіоактивного забруднення зменшився майже на 25 %. Це дозволяє говорити, що ситуацію потрібно переглянути, тобто поступово реабілітувати забруднені ліси.

Після проведення розрахунків, можна стверджувати, що 21 виділ (45%), що знаходився в зоні повної заборони лісокористування, переходить до зони посиленого радіологічного контролю. З таких площ можуть бути частково зняті деякі обмеження в відношенні лісогосподарської діяльності і лісокористування.

Проведення аналогічних розрахунків на в інших лісогосподарських підприємствах дозволить повернути значну частину лісових угідь в господарське використання та покращить економічну ситуацію в регіоні. Цю роботу необхідно провести з урахуванням видів господарської діяльності та особливостями використання тих чи інших продуктів лісу.